

Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden Bäckebo församlingshem, Bäckebo 2:54, Nybro kommun.

Foto: Susann Johannisson 2026-04.

2016-04-29

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Nybro kommun
elin.hausenkamp@nybro.se

Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden Bäckebo församlingshem, Bäckebo 2:54, Nybro kommun.

Uppdraget

Nybro kommun har påbörjat ett planarbete för gamla skolan i Bäckebo. I samband med detta arbete framkom ett nytt önskemål om att införliva församlingshemmet i samma planområde. Kalmar läns museum har anlitats av Nybro kommun för att ta fram ett sakkunnigutlåtande innehållande:

- A. Detaljerad punktlista med viktiga karaktärsdrag.
- B. Rekommenderade planbestämmelser.

Församlingshemmet ligger centralt i Bäckebo och har historisk funktion i kyrkbyn. Församlingshemmet består av två huskroppar, där den södra (A) närmast skolan är äldst, medan den norra (B) är tillbyggd. Den äldre huskroppen är den gamla skolbyggnad från byn Luvehult, som flyttades hit 1919-20 för att bli församlingshem, vilket huset haft som funktion sedan dess. Ett snabbt platsbesök gjordes den 21 april 2026, dock inte invändigt.

Församlingshemmet består av en äldre timrad del som flyttades hit 1920 (A) och en yngre tillbyggd del (B).

Ur ekonomiska kartan från ca 1940.

A. Församlingshemmets karaktärsdrag

- Ett av tre hus med tydlig offentlig funktion, som ligger i ett stråk kring den öppna marknadsplatsen, intill skolhuset och Bäckebo kyrka. Husets öppna placering, utan staket.
- Husets form, där den gamla huskroppen är väl synlig och den yngre huskroppen anpassats efter huset stil, skala och läge.
- Rena sadeltak med lertegelpannor och utan takkupor. Den äldre huskroppen har dekorativt inbyggd takfot medan den yngre delen har synliga, enkla, taktassar.
- Modernt entréparti inskjutet mellan de båda huskropparna.
- Fasader med äldre, Faluröd, locklistpanel. Tack vare att huset inte tilläggsisolerats har fasaderna kvar en vacker och traditionell karaktär.
- Äldre träfönster i smäckra dimensioner med tunna tvärspröjs, tack vare trävirke av god kvalitet. Sidohängda fönster med utåtgående bågar med kittfalsar. Traditionell symmetrisk fönstersättning.
- Gamla husets husgrund i huggen granit.

B. Rekommenderade planbestämmelser

I Nybro kommuns kulturmiljöprogram från 2021 hör församlingshemmet (hus nr 15) till ett av centrala Bäckebos sex utpekade byggnader som är en särskilt värdefull byggnad enligt Plan- och bygglagens 8 kap. 13 § och 14 §. Dessa kan få nya funktioner men den yttre karaktären ska behållas.

Övergripande rekommendationer:

Av den nya detaljplanens planbeskrivning bör det framgå att fastigheten ingår i ett *särskilt värdefullt bebyggelseområde* och att särskild hänsyn ska tas för att tillvarata kulturhistoriska värden i området som helhet.

Öppen mark bör behållas på husets framsida mot marknadsplatsen, för att dess arkitektur och karaktär ska kunna upplevas på håll.

Hårdgjorda markytor på tomten bör begränsas.

Detaljerade rekommendationer:

- I planbeskrivningen bör det framgå att den gamla delen av församlingshemmet (A) är *särskilt värdefull byggnad* enligt vad som avses i PBL 8 kap 13§. Sådana byggnader får inte förvanskas och ska underhållas så att de särskilda värdena bevaras enligt PBL 8 kap 14§.
- I planbestämmelserna bör den gamla delen av byggnaden skyddas genom r - rivningsförbud.
- I planbestämmelserna bör den gamla delen av byggnaden förses med varsamhetsbestämmelser för exteriören genom k, och följande tydliggörande: *Kulturhistoriskt värdefull byggnad, äldre än 1920, som till sin exteriör ska bibehålla sin karaktär med avseende på volym, proportioner, fasadindelning, byggnadsdetaljer, material samt detaljeringsnivå. Befintliga utföranden ska kopieras avseende utförande och material vid lagning eller utbyte av detaljer, exempelvis tegeltak, takfot och fönster.*
- I planbestämmelserna bör den gamla delen av byggnadens befintliga äldre fasadpanel förses med q, med följande precisering: *Äldre träpanel ska bevaras och reovering ska ske med traditionella metoder och material.*
- I planbestämmelserna bör den yngre delen av byggnaden (B), med undantag av entrépartiet, förses med varsamhetsbestämmelser för exteriören genom k, och följande tydliggörande: *Den yngre byggnadskroppens tydliga anpassning till den äldre bör finnas kvar i form av byggnadsvolym samt takform, material och färgsättning.*

Övriga synpunkter

Vid framtida ombyggnad av är det möjligt att ersätta den moderna ytterdörren i aluminium med dörr och entréparti i trä.

Om det i framtiden skulle bli aktuellt med fråga om takkupor eller takfönster krävs att sådana anpassas efter byggandens karaktär. Förändringar i den moderna tillbyggnaden påverkar också hela byggnadens karaktär. Det är möjligt att skriva in detta i planen.

Det är önskvärt att använda Falu rödfärg till fasaderna och linoljefärg till fönstren.

Susann Johannisson

Bebyggelseantikvarie, Kalmar läns museum

Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden enligt PBL